

Úřad práce Most, tř. Budovatelů 1989, 434 01 Most

e-mail: most@upmost.cz, most@up.mpsv.cz

<http://www.upmost.cz/>

STRUČNÁ ANALÝZA STAVU A VÝVOJE TRHU PRÁCE V ÚSTECKÉM KRAJI

v roce 2002

Předkládá: **JUDr. Jana Šmejcová**, ředitelka Úřadu práce v Mostě

Most, březen 2003

O b s a h:

- I. CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA KRAJE
 - I.1 Úvod – specifikace kraje, základní informace + mapka
 - I.2 Ekonomická, sociální a demografická situace
 - I.3 Silné stránky kraje
 - I.4 Slabé stránky kraje
- II. ZAMĚSTNANOST
 - II.1 Celková zaměstnanost
 - II.2 Volná pracovní místa
- III. NEZAMĚSTNANOST
 - III.1 Základní charakteristika vývoje nezaměstnanosti
 - III.2 Tok nezaměstnanosti
 - III.3 Struktura uchazečů o zaměstnání (vzdělání, věk, délka evidence, KZAM)
 - III.4 Vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání
 - III.4.1 Absolventi škol a mladiství
 - III.4.2 Uchazeči se ZPS
- IV. CIZINCI NA TRHU PRÁCE
- V. AKTIVNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI
 - V.1 Vynaložené finanční prostředky na APZ
 - V.2 Nově vytvořená pracovní místa v rámci jednotlivých nástrojů APZ
 - V.3 Rekvalifikace
- VI. PROGNOZA VÝVOJE TRHU PRÁCE V DALŠÍM OBDOBÍ
 - VI.1 Předpokládaný vývoj z celorepublikového pohledu a zejména v okrese – očekávané ovlivňující celorepublikové a „místní“ faktory
 - VI.2 Nejvíce ohrožené skupiny uchazečů o zaměstnání a situace v nejohroženějších mikroregionech
 - VI.3 Dvě varianty možného vývoje nezaměstnanosti

I. CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA KRAJE

I.1 Úvod – specifikace kraje, základní informace + mapka

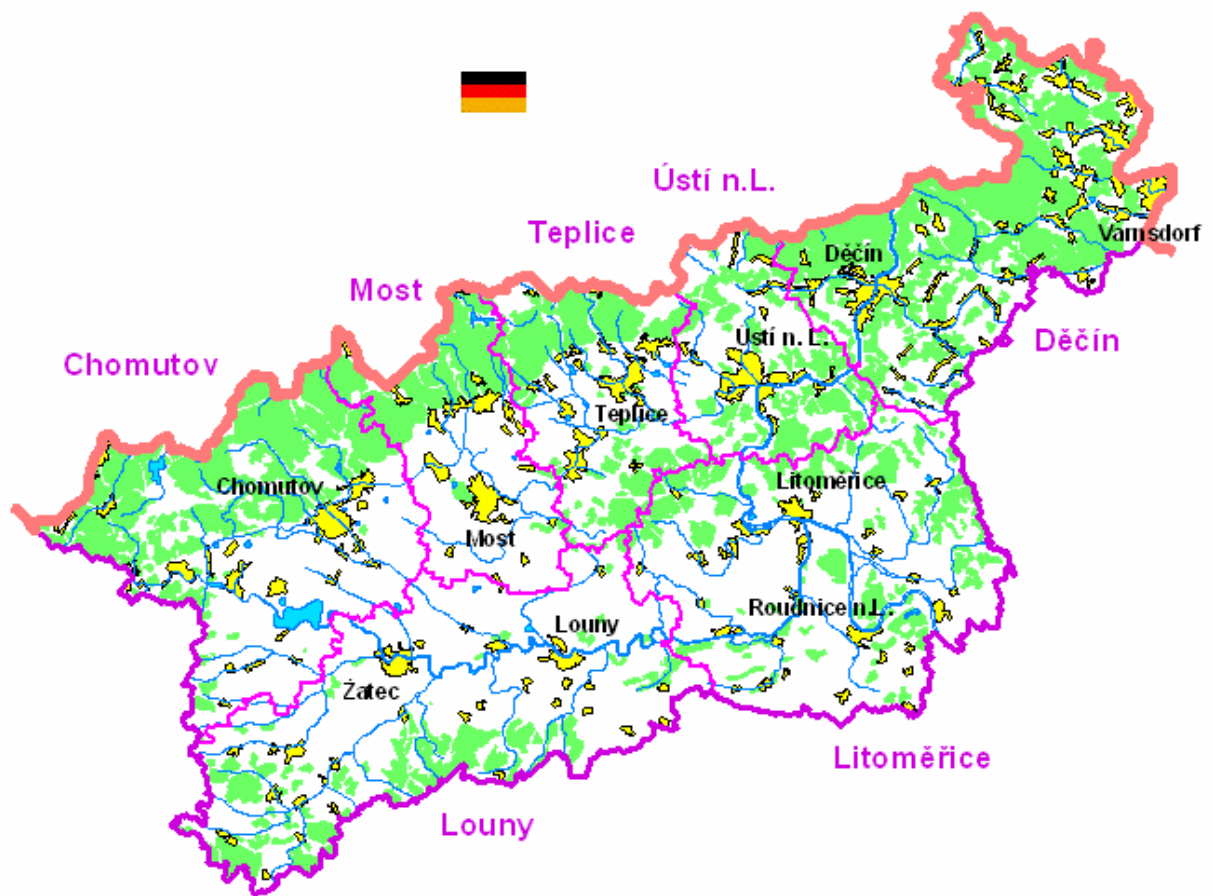
Ústecký kraj je tvořen sedmi okresy – Chomutov, Most, Teplice, Ústí nad Labem, Děčín, Litoměřice a Louny. Zaujímá prostor při severozápadní hranici ČR a hraničí se SRN - spolkovou zemí Sasko. Představuje asi 7% území ČR. Poloha kraje, je z hlediska postupné integrace do evropských struktur, blízkosti i dostupnosti Prahy a sousedních krajských center, významným potenciálním rozvojevým faktorem.

Výhodná je jeho pozice na hlavní evropské silniční a železniční dopravní ose z Berlína přes Prahu na Vídeň a jeho Labská vodní cesta. Koncentrace průmyslu i obyvatelstva představuje z hlediska ČR významný trh, dobře dostupný z Prahy i ze sousedního Saska.

Podstatnou charakteristikou kraje je jeho vnitřní členitost a různorodost. Ta je primárně dána přírodními podmínkami, koncentrací obyvatelstva v pánevní oblasti a podél říčních toků a historickým vývojem.

V kraji lze vymezit tři oblasti, které se dosti významně od sebe liší svojí hospodářskou specializací, sídelní a sociální strukturou a mírou poškození životního prostředí:

- Pánevní oblast - typická koncentrací průmyslu s vysokou hustotou osídlení a většími městy, se specializací hospodářství na energetiku, těžbu uhlí a chemické výroby, patří sem okresy Chomutov, Most, Teplice a Ústí nad Labem.
- Zemědělská oblast - zejména okresy Litoměřice a Louny s nižším zastoupením průmyslu. Jejich střediska jsou relativně malá, a je zde nadprůměrné zastoupení menších venkovských sídel, v porovnání s průmyslovými oblastmi.
- Krušné hory – převážná část česko-saského pohraničí, dnes velmi řídko osídlený horský pás s velmi omezenými hospodářskými aktivitami.

I.2 Ekonomická, sociální a demografická situace

Tabulka I/1 - Vývoj počtu trvale bydlících obyvatel

Ukazatel	31.12.1998	31.12.1999	31.12.2000
počet obyvatel	826701	827151	827300
z toho - v produktivním věku (15 - 60 let)	549703	552048	549300
- věková kategorie obyvatel 0 - 14 let	146394	143134	141700

V kraji žije přes 827 tisíc obyvatel, což představuje asi 8% obyvatel v ČR. Průměrná hustota osídlení kraje je v rámci ČR nad průměrem. V pánevní oblasti je hustota přes 300 obyv./km². Naproti tomu v zemědělské oblasti, s vyšším podílem menších sídel, je průměrná hustota 76 obyv./km², v horských oblastech pod 50 obyv./km². Počet obyvatel se v 90. letech téměř nezměnil, pokles porodnosti byl vyrovnáván migrací.

Věková struktura se významně neliší od struktury ČR, výhodou je pouze mladší složka populace do 25 let, což je dáno dřívějším migračním vývojem.

Poloha a obyvatelstvo		
Ukazatel	Měrná jednotka	Údaj
Rozloha kraje	km ²	5 335,22
Délka státní hranice se SRN	km	250
Počet obcí	počet	353
Počet obyvatel	tisíc obyvatel	827,3
Hustota obyvatel	obyv./km ²	154,8

Údaje z roku 1997

Infrastruktura

Ze situační analýzy vyplývá, že technická infrastruktura v kraji je v porovnání s jinými kraji ČR na dobré úrovni, jejím nedostatkem je její částečná zastaralost a nákladné provozování.

Stručná charakteristika stavu a potřeb :

Dopravní infrastruktura

- současný stav nadřazené silniční a dálniční sítě není optimální v souvislosti s tranzitní dopravou přes ČR a vnitrokrajskou dopravou. Její dobudování do podoby, která by korespondovala se stavem dopravní sítě v zemích EU je nutné,
- řešení obchvatů řady sídel ve vztahu k vysokým dopravním intenzitám, eliminace vážných dopravních závad v obcích, zkvalitnění přístupů k hraničním přechodům , bylo, bude a je nutné,

- železniční doprava je v současné době v útlumu, některé tratě jsou ohroženy i existenčně, v realizaci je vysokorychlostní trať Praha – Drážďany ,
- plné využití Labské vodní cesty je podmíněno vybudováním potřebných vodních stupňů ,
- letecká doprava má v kraji pouze marginální význam ,
- veřejná doprava ve větších městech odpovídá většinou jejich potřebám,
- chybí zařízení a síť služeb doplňující dopravní infrastrukturu (dopravně zbožová centra, sklady, technický servis apod.).

Technická infrastruktura

- zásobování většiny území je z kvalitní vodárenské soustavy Oblastního vodovodu severní Čechy ,
- v rámci odkanalizování jsou koncepčně řešena převážně velká města (značná část sítí je přestárá a vyžaduje rozsáhlé rekonstrukce), nedořešena zůstává tato problematika u menších sídel ,
- čištění odpadních vod je vyřešeno ve větších městech a obcích, téměř 60% obyvatel je napojeno na ČOV ,
- rozvoj energetiky bude ovlivněn dokončením privatizace energetických podniků (výrobních i rozvodných) a dokončením deregulace cen elektřiny a zemního plynu ,
- výroba elektřiny v regionu má nadregionální význam, podstatnou část těchto zdrojů provozuje a.s. ČEZ Praha, kapacitně je vyhovující ,
- okresy Louny, Most a Chomutov prochází tranzitní plynovod, který je pro Ústecký kraj zdrojem zemního plynu; dále je kraj zásobován z vysokotlakých plynovodů, které provozuje s.p. Transgas Praha ,
- veškeré vysokotlakové plynovody provozuje Severočeská plynárenská a.s. Ústí n.L. ,
- po převodu na zemní plyn bude mít síť dostatečnou kapacitu a umožňuje další rozšiřování plynofikace ,
- výrazně nadprůměrný je počet bytů vytápěných dálkovým vytápěním (nad 45%) ,
- z obnovitelných zdrojů lze v budoucnu využívat větrnou energii na hřebenu Krušných hor, geotermální energii, velmi výhodně biomasu z velkých rekultivovaných ploch a vodní energii .

Plochy k podnikání

- rozhodující podmínky pro rozvoj podnikání dávají vymezené plochy ve schválené ÚPD jednotlivých měst a obcí ,
- připravují se podnikatelské zóny a technologické parky, prioritu budou mít území s velkou nezaměstnaností,
- vzniká velký přebytek v nabídkách na využití stávajících provozních ploch a objektů u firem, které buď ukončily nebo omezily vlastní činnost ,
- další prostory vznikají v souvislosti s realizací velkých dopravních staveb – např. kolem dálnice D8 a v prostorách mezi silničními obchvaty měst.

Životní prostředí

V posledních letech došlo k výrazným zlepšením z několika příčin, z nichž jsou nejdůležitější především legislativní opatření, zvýšení výdajů na ochranu ŽP, pokles průmyslové výroby a vlivu zemědělské výroby, snížení těžby nerostných surovin a podílu pevných paliv při spalování a snížení emisí v důsledku technologických opatření.

I.3 Silné stránky kraje

- výhodná geografická poloha mezi Prahou a Saskem,
- převážně průmyslová aglomerace s vybudovanou energetickou a vodohospodářskou infrastrukturou ,
- rozsáhlá nabídka volných výrobních budov a ploch ,
- možnosti zahraničních investic v regionu s prokázaným zvýšením produktivity ,
- tradice průmyslové výroby ,
- velké množství volných ploch bez infrastruktury (15 000 ha po rekultivacích) ,
- propojení center uvnitř regionu ,
- zavedený těžební, energetický a chemický průmysl (firmy celorepublikového významu) ,
- relativně nízké náklady na pracovní sílu ,
- průchod tranzitního plynovodu a dostatečná kapacita u vysokotlakých plynovodů pro rozvoj .

I.4 Slabé stránky kraje

- převaha výroby s malou přidanou hodnotou,
- nízký počet malých a středních výrobních podniků,
- příliš jednostranná specializace průmyslového odvětví ,
- nerovnovážná hospodářská struktura ,
- pokles zemědělské výroby ,
- image regionu ,
- špatná struktura exportu – vývoz surovin převládá nad vývozem výrobků ,
- slabší terciální sektor (služby) .

II. ZAMĚSTNANOST

II.1 Celková zaměstnanost

Tabulka II/1 - Vývoj počtu zaměstnavatelů

Ukazatel (celkový počet)	stav k		
	31.12.2001	30.6.2002	31.12.2002
Zaměstnavatelé se stavem nad 25 zaměstnanců	2042	1963	1962
Zaměstnavatelé v malém a středním podnikání (se stavem do 25 zaměstnanců)	20257	14223	14713
celkový počet zaměstnavatelů	22299	16186	16675

Tabulka II/2 - Vývoj počtu zaměstnanců a OSVČ

Ukazatel (celkový počet)	stav k		
	31.12.2001	30.6.2002	31.12.2002
zaměstnanci u firem se stavem nad 25 zaměstnanců	197184	220000	235296
zaměstnanci u malých a středních firem (se stavem do 25 zaměstnanců)	60004	68347	67636
osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ)	41968	55411	55227
celková zaměstnanost (zaměstnanost u firem všech velikostních kategorií + OSVČ)	299156	345796	358159

Z hlediska zaměstnanosti si však dominantní roli drží stále podniky s více jak 25 zaměstnanci, což je v našem kraji logické, neboť zaměstnanost v kraji byla zejména v minulosti soustředěna u několika průmyslových gigantů. Dnes se tento stav začíná pomalu měnit, avšak struktura zaměstnanosti zůstane ještě po nějakou dobu podobná, a to i přes jasně patrný rozvoj malého a středního podnikání.

II.2 Volná pracovní místa

Tabulka II/3 - Počet hlášených volných míst podle požadavků na vzdělání

Stupeň vzdělání	31.12.2001			30.6.2002			31.12.2002		
	Uchaze- či	volná místa	uchaz./ 1 místo	ucha- zeči	volná místa	uchaz./ 1 místo	ucha- zeči	volná místa	uchaz./ 1 místo
Bez vzdělání	342	18	19	346	2	173	372	34	10,9
Základní	29336	816	35,9	30287	588	51,5	31742	525	60,5
OU+OŠ	26876	1704	15,8	26220	1670	15,7	29582	1277	23,2
Střední všeob.	1479	42	35,2	1540	21	73,3	1491	14	106,5
SOU+SO	8834	451	19,6	9011	449	20,1	10014	509	19,7
vysokoškolské	853	264	3,2	936	245	3,8	934	222	4,2
celkem	67720	3295	20,6	68340	2975	23	74135	2581	28,7

Z tabulky je jasně patrné, že již delší dobu je ze strany zaměstnavatelů největší zájem o uchazeče se sekundárním vzděláním, zejména potom o vyučené uchazeče v řemeslnických profesích, jako např.: zedník, zámečnick, obráběč kovů, svářeč, tesař, truhlář, kuchař, prodavačka, šička, švadlena. Z dalších profesí potom např.: učitel, operátor datových sítí, stavební technik, programátor, obchodní zástupce. V poslední době výrazně vzrostl zájem o uchazeče s vyšším odborným vzděláním.

III. NEZAMĚŠTNANOST

III.1 Základní charakteristika vývoje nezaměstnanosti

Tabulka III/1 – Vývoj nezaměstnanosti

Ukazatel (celkový počet)	stav k		
	31.12.2001	30.6.2002	31.12.2002
evidovaní uchazeči o zaměstnání	67720	68340	74135
volná pracovní místa	3295	2975	2581
uchazeči připadající na 1 VPM	20,6	23	28,7
uchazeči pobírající hmotné zabezpečení	19577	17080	20522
míra nezaměstnanosti v %	15,8	15,9	17,1

Z hlediska míry nezaměstnanosti je kraj, i díky značnému nárůstu míry nezaměstnanosti v tomto roce, stále na prvním místě v rámci ČR, a to zejména díky okresům Most, Chomutov, Louny a Teplice, kde míra nezaměstnanosti patří k nejvyšším v republice a v okrese Most je pak již několik let nejvyšší. Tato situace se může zlepšovat s příchodem nových investorů do Ústeckého kraje, zejména potom do těchto nejohroženějších okresů, což by mělo být **prioritním cílem** jak republikových, tak i krajských orgánů.

III.2 Tok nezaměstnanosti

Tabulka III/2 – Tok nezaměstnanosti

Období	nově evidovaní	vyřazení	umístění
za rok 2001	73694	72546	50346
1. pololetí 2002	36453	35833	26241
za rok 2002	75039	68624	48774

Hlavním zdrojem nezaměstnanosti v kraji jsou průmysloví giganti, kteří v minulých letech procházeli, a někteří ještě stále procházejí, restrukturalizací a s ní spojeným snižováním počtu pracovníků. Nemałym zdrojem nezaměstnanosti jsou také absolventi škol, pro které po jejich příchodu na trh práce jen obtížně nacházíme uplatnění. Z hlediska profesního jsou

hlavním zdrojem nezaměstnanosti občané nekvalifikovaní, popř. s neúplnou kvalifikací, kteří jsou v mnoha případech z trhu práce vytěsňováni občany kvalifikovanými, kteří z nějakého důvodu (zejména z důvodu snižování počtu pracovníků) přišli o zaměstnání.

III.3 Struktura uchazečů o zaměstnání (vzdělání, věk, délka evidence, KZAM)

Tabulka III/3 - **Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání**

stupeň vzdělání	stav k					
	31.12.2001		30.6.2002		31.12.2002	
	absolutní	v %	absolutní	v %	absolutní	v %
bez vzdělání	342	0,1	346	0,1	372	0,1
základní	29336	43,4	30287	44,4	31742	43,0
OU+OŠ	26876	39,8	26220	38,5	29582	40,0
SOU+SO	8834	13,1	9011	13,3	10014	13,6
střední všeob.	1479	2,3	1540	2,3	1491	2,0
vysokoškolské	853	1,3	936	1,4	934	1,3
celkem	67720	100	68340	100	74135	100

Přes skutečnost, že kvalifikovaní uchazeči nachází zaměstnání snadněji než nekvalifikovaní, je jejich podíl na celkové nezaměstnanosti vyšší. Tato nesrovnalost je způsobena zejména dvěma důvody. Prvním důvodem je skutečnost, že velkou část této skupiny uchazečů tvoří absolventi škol a lidé bez praxe, kteří, jak už jsme uvedli, jsou poměrně těžko umístitelní. Druhý důvod je zcela opačný, jedná se o skupinu uchazečů v předdůchodovém věku, kteří přes své bohaté profesní zkušenosti, přestávají být v některých oborech pro zaměstnavatele atraktivní, a tak i oni jen zřídka nacházejí pracovní uplatnění.

Tabulka III/4 - Věková struktura uchazečů o zaměstnání

věk	stav k					
	31.12.2001		30.6.2002		31.12.2002	
	absolutní	v %	absolutní	v %	absolutní	v %
do 19 let	5843	8,6	5503	8,1	5784	7,8
20-24 let	11858	17,5	11791	17,3	12809	17,3
25-29 let	9870	14,6	10056	14,7	10703	14,4
30-34 let	7889	11,6	7859	11,5	8583	11,6
35-39 let	7209	10,6	7375	10,8	7896	10,6
40-44 let	6592	9,7	6392	9,3	6679	9,0
45-49 let	7689	11,4	7648	11,2	8268	11,2
50-54 let	7965	11,8	8157	11,9	8922	12,1
55-59 let	2624	3,9	3340	4,9	4209	5,7
nad 60 let	181	0,3	219	0,3	282	0,3
celkem	67720	100	68340	100	74135	100

Z hlediska věkového složení nezaměstnaných je patrné, že největší skupinu nezaměstnaných tvoří uchazeči ve věku do 30 let (39,5%), tj. uchazeči bez praxe.

Tabulka III/5- **Délka evidence**

období	stav k					
	31.12.2001		30.6.2002		31.12.2002	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
do 3 měsíců	13343	19,7	12519	18,3	13619	18,4
3 – 6 měsíců	10796	15,9	9347	13,7	11608	15,6
6 – 9 měsíců	6477	9,6	7115	10,4	7689	10,4
9 – 12 měsíců	5288	7,8	6646	9,7	6110	8,2
12 – 24 měsíců	11835	17,5	11990	17,5	13150	17,8
nad 24 měsíců	19981	29,5	20723	30,4	21959	29,6
celkem	67720	100	68340	100	74135	100

Z této tabulky je patrná velice nepříjemná skutečnost, a to stálý nárůst počtu uchazečů, kteří jsou v evidenci déle než 12 měsíců, a v rámci této skupiny nárůst těch, kteří jsou v evidenci déle než 24 měsíců. To znamená, že se vytváří stále větší skupina uchazečů „neumístitelných“, kteří postupně ztrácejí pracovní návyky, a pro které se nezaměstnanost stává normální součástí života, čímž se mění i jejich žebříček sociálních hodnot. Navíc nezaměstnaní rodiče se svým způsobem stávají negativním vzorem svých dětí, které tento způsob života „na dávkách“ přijímají za vlastní. Proto je nutno s touto skupinou neustále pracovat, i když úspěšnost bude malá, člověk nebude mít pocit, že už je „odepsaný“. Pro řešení této situace byl v loňském roce, testován na Úřadě práce v Mostě a v Děčíně, nový způsob práce s uchazeči o zaměstnání v rámci projektu OSA. Výsledkem tohoto nového přístupu by měla být větší zainteresovanost a zodpovědnost uchazečů o práci při řešení jejich nepříznivé situace, v čemž jim úřad práce bude systémově pomáhat.

Tabulka III/6 – Průměrná délka evidence (ve dnech)

ukazatel	stav k		
	31.12.2001	30.6.2002	31.12.2002
průměrná délka evidence evidovaných uchazečů	550	627	627
průměrná délka evidence vyřazených uchazečů	245	283	296

Tato tabulka jen potvrzuje údaje tabulky předchozí, průměrná délka trvání evidence se neustále zvyšuje.

Tabulka III/7 – Struktura uchazečů o zaměstnání podle Klasifikace zaměstnání (KZAM)

třída zaměstnání	stav k					
	31.12.2001		30.6.2002		31.12.2002	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
tř. 1 – zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	259	0,4	348	0,5	387	0,5
tř. 2 – vědeckí a odborní duševní pracovníci	1601	2,4	2016	2,9	2145	2,9
tř. 3 – techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech	3757	5,5	4690	6,9	4913	6,6
tř. 4 – nižší administrativní pracovníci (úředníci)	2822	4,2	3228	4,7	3529	4,8
tř. 5 – provozní pracovníci ve službách a obchodě	7411	10,9	8823	12,9	9839	13,3
tř. 6 – kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech	760	1,1	845	1,2	1218	1,6
tř. 7 – řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři	8477	12,5	10205	14,9	11247	15,2
tř. 8 – obsluha strojů a zařízení	3551	5,2	4305	6,3	4793	6,5
tř. 9 – pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	21446	31,7	25629	37,6	26960	36,3
tř. 0 – příslušníci armády	50	0,1	51	0,1	51	0,1
nezadáno	17586	26	8200	12	9053	12,2
celkem	67720	100	68340	100	74135	100

Výčet profesí s nejvyššími počty evidovaných uchazečů:

pomocní a nekvalifikovaní pracovníci,
prodavači v obchodech,
řidiči motorových vozidel,
nižší administrativní pracovníci (úředníci),
číšník, servírka,
provozní zámečnick, údržbář,
zedník,
příležitostný pomocný pracovník,
pomocník, uklízeč jinde neuvedený,
manipulační dělník v průmyslu (ve výrobě),
automechanik osobních automobilů.

III.4 Vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání

III.4.1 Absolventi škol a mladiství

Tabulka III/8 - Vývoj počtu evidovaných absolventů škol a mladistvých podle stupně vzdělání

Vzdělání	stav k		
	30.9.2001	30.4.2002	30.9.2002
bez vzdělání	23	37	54
základní vzdělání	1750	1365	926
OU + OŠ	3394	3667	3807
SOU+SO	3086	3236	3405
střední všeobecné (gymnázium)	344	318	316
VŠ	333	286	794
Celkem	8930	8909	9302

Mladí lidé se po ukončení vzdělávacího procesu až příliš často místo plynulého přechodu do praxe stávají registrovanými uchazeči o zaměstnání. Postupně tak ztrácejí teoretické a odborné znalosti, aniž by získali jakékoliv pracovní návyky a dovednosti.

Řada zaměstnavatelů při obsazování volných pracovních míst, pokud jsou za současné velmi nepříznivé situace vůbec k dispozici, preferují pracovníky s odbornou praxí. Proto úřad

práce při umísťování absolventů škol a mladistvých uchazečů do zaměstnání využívá všech dostupných nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, spolu s intenzivní poradenskou činností.

K úspěšnému umísťování absolventů škol a mladistvých uchazečů, s využitím nástroje odborné praxe, nebo získání kvalifikace mladistvých, přispívá jejich adaptabilita, flexibilita, aktivita, a s ní spojená větší úspěšnost v nalezení pracovního uplatnění, než u dlouhodobě evidovaných uchazečů.

III.4.2 Uchazeči se ZPS

Tabulka III/9 – Vývoj počtu uchazečů se ZPS

Ukazatel (celkový počet)	stav k		
	31.12.2001	30.6.2002	31.12.2002
Uchazeči se ZPS	7696	7980	8374
Podíl na celkovém počtu uchazečů	11,36	11,68	11,29

Vzhledem k vysokému procentu nezaměstnanosti v Ústeckém kraji je umístění občanů se ZPS velice náročný úkol. Tito občané mají pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav podstatně omezenou možnost pracovního uplatnění, a to ve zcela úzkém okruhu zaměstnání, případně zaměstnání za mimořádně upravených podmínek.

Uchazeči se ZPS jsou umísťováni s poskytnutím hmotného zvýhodnění ve prospěch zaměstnavatele. Další možnosti umístění jsou především výrobní družstva invalidů, svazy zdravotně postižených, chráněné dílny a pracoviště, která zřizují zaměstnavatelé. I přes příspěvky na provoz a zřízení pracovišť, které jsou zaměstnavateli poskytovány, jich je stále ještě nedostatek. Některým občanům, kterým je přiznána ZPS, nebo částečný invalidní důchod z jakýchkoliv zdravotních důvodů (pracovní úraz, nemoc z povolání apod.), doplácí zaměstnavatel po celou dobu evidence částky do výše rozhodného výdělku. Pojišťovna Kooperativa, u které je převážná část našich uchazečů přihlášená, vyplácí svým klientům pravidelné měsíční částky. Proto není většinou ze strany uchazečů zájem o jakékoliv zaměstnání. Každému uchazeči o práci na ÚP se započítávají 3 roky do odpracovaných let. Dále mají evidovaní hrazené zdravotní a sociální pojištění.

Proč není zájem o občany se ZPS? V zaměstnání mají časté pracovní neschopnosti. Vzdělání těchto lidí je převážně základní, tudíž nemají potřebnou kvalifikaci pro výkon povolání

III.5 Ohrožené mikroregiony v jednotlivých okresech

Tabulka III/10 – Charakteristika mikroregionů (nezaměstnanost více než 20%)

Název mikroregionu	ekonomicky aktivní obyvatelé	počet uchazečů	míra nezam.
Mikroregion Jih	1689	610	36,1
Mikroregion Most - venkov	2521	855	33,9
Mikroregion Hory	513	124	27,8
Mikroregion Vejprty	2411	569	23,6
Mikroreg. Litvínov a okolí	19731	4464	22,6
Mikroregion Most	36222	8070	22,3
Mikroregion Jirkov	11672	2549	21,8
Mikroregion Bílina	10192	2193	21,5
Mikroregion Krupka	6446	1338	20,8
Mikroregion Ústěcko	1954	405	20,7

Podrobnější charakteristika mikroregionů s nezaměstnaností nad 20%:

Mikroregion Jih (okres Most): pro tento mikroregion je charakteristická převaha zemědělské výroby před zaměstnaností v průmyslu, a tak tu dnes neexistuje prakticky žádný významnější zaměstnavatel a většina obyvatelstva je nucena za prací dojíždět. Samotné zemědělství po rozpadu státních statků není již dnes schopno tyto občany zaměstnávat a jejich uplatnění na trhu práce je, vzhledem k jejich profesní struktuře, obtížné. Navíc se i zde projevuje zhoršení dopravní obslužnosti, a tím i menší možnost za prací dojíždět.

Mikroregion Most-Venkov (okres Most): v tomto regionu jsou obce, které tvoří jakési předměstí města Mostu a jsou s ním velice úzce provázány. Charakteristický je menší počet ekonomicky aktivního obyvatelstva a menší počet pracovních příležitostí. V dřívější době byla většina obyvatel mikroregionu zaměstnána na dolech a v zemědělství, kde však dnes je počet pracovních míst velmi omezený. Limitujícím faktorem pro získání zaměstnání je také dopravní obslužnost.

Mikroregion Hory (okres Most): jak už z názvu vyplývá, jedná se o horskou část okresu Most se vším, co je pro horské oblasti typické, tzn. odlehlost, špatná dopravní obslužnost, malý počet obyvatel a neexistence průmyslu. Nezaměstnanost je zde především sezónní, tedy v zimě roste a v létě klesá.

Mikroregion Litvínov a okolí (okres Most): v tomto mikroregionu okresu Most je soustředěno několik velkých zaměstnavatelů regionálního významu, zejména zástupci chemického průmyslu a textilního průmyslu. Zejména restrukturalizace, která proběhla v chemickém průmyslu, přinesla v tomto mikroregionu poměrně vysokou nezaměstnanost.

Mikroregion Jirkov (okres Chomutov): leží v průmyslové části okresu Chomutov a sousedí s okresem Most. Vlivem restrukturalizace těžby uhlí, zejména na Mostecku, dochází ke značnému snižování pracovních sil, což se negativně odráží do oblasti Jirkova, která se vyznačovala vysokou vyjížděnkou za prací do přilehlého regionu. Zhoršování ekonomických podmínek obyvatelstva se promítá v nízké poptávce po pracovních silách v odvětví služeb a obchodu. V mikroregionu dosud chybí zóna pro nové investory.

Mikroregion Vejprty (okres Chomutov): jedná se o horskou oblast. Hlavní problémem tohoto mikroregionu je dopravní obslužnost a to zejména spojení s průmyslovým centrem, tento stav se úřad práce snažil řešit ve spolupráci s okresním úřadem, vše však ztroskotalo na nedostatku finančních prostředků.

IV. CIZINCI NA TRHU PRÁCE

Tabulka IV/1 - Zaměstnávání cizinců

Ukazatel	stav k		
	31.12.2001	30.6.2002	31.12.2002
počet platných povolení	1386	1441	1520

Situaci v zaměstnávání cizinců, lze pokládat za stabilizovanou. Cizinci zde vykonávají jednak práce, o které není ze strany tuzemců zájem, jednak zde pracují v profesích, kde přetrvává převis poptávky nad nabídkou, či se jedná o vysoce kvalifikované specialisty zahraničních firem, kteří zde vykonávají funkci stavebního nebo technického dozoru.

V. AKTIVNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI

V.1 Vynaložené finanční prostředky na APZ

Tabulka V/1 - Výdaje na politiku zaměstnanosti (v tis. Kč)

Položka	31.12.2001	30.6.2002	31.12.2002
výdaje na politiku zaměstnanosti celkem	1572699	623132	1266450
v tom na pasivní politiku	651408	312409	662881
na aktivní politiku	921291	310723	603569
podíl APZ na PZ v %	58,6	49,86	47,66

Tabulka V/2 – Skutečné výdaje APZ dle jednotlivých nástrojů včetně závazků
z minulého období (v tis. Kč)

nástroj APZ	31.12.2001	30.6.2002	31.12.2002
společensky účelná pracovní místa u zaměstnavatelů - na zřízení	50128	10251	11090
- na mzdy	134297	42590	105337
společensky účelná pracovní místa u samostatně výdělečně činných osob	22067	10965	11301
absolventská místa	71244	36248	66165
veřejně prospěšné práce	442660	130382	261679
chráněné dílny a pracoviště - zřízení	15876	6175	13178
- provoz	33991	11592	27847
rekvalifikace	144966	50118	90305
fond PALMIF	677	939	939
ostatní (semináře, expertízy apod.)	3341	9425	16728
celkem	921291	308685	604569

V.2 Nově vytvořená pracovní místa v rámci jednotlivých nástrojů APZ

Tabulka V/3 - Počet uchazečů umístěných na vytvořená pracovní místa v rámci jednotlivých nástrojů APZ

Nástroje APZ	31.12.2001	30.6.2002	31.12.2002
společensky účelná pracovní místa u zaměstnavatelů - na zřízení	935	116	344
- na mzdy	3023	1360	1900
společensky účelná pracovní místa u samostatně výdělečně činných	629	303	315
absolventská místa	1443	656	1363
veřejně prospěšné práce	5696	3755	4943
chráněné dílny a pracoviště - zřízení	301	92	227
- provoz	873	721	875
Celkem	14944	7003	9967

Z tabulky je patrné, že největší podíl na APZ mají stále veřejně prospěšné práce, a to jak z hlediska vynaložených prostředků, tak i z hlediska počtu vytvořených pracovních míst. Velkou měrou se na APZ podílí také nástroj APZ - příspěvek na mzdu při vytvoření společensky účelných pracovních míst. V roce 2002 bylo v rámci APZ vytvořeno celkem 9967 pracovních míst, což znamená, že těmito opatřeními byla míra nezaměstnanosti „snížena“ o 3,5%.

V.3 Rekvalifikace

Tabulka V/4 - **Rekvalifikace uchazečů o zaměstnání a zaměstnanců**

ukazatel	31.12.2001	30.6.2002	31.12.2002
<i>rekvalifikace uchazečů o zaměstnání</i>			
počet uchazečů zařazených do rekvalifikací	6023	3305	5605
z toho ženy	3057	1728	3350
absolventi škol a mladiství	912	654	946
osoby se ZPS	274	179	326
rekvalifikaci ukončilo celkem	5289	2299	4230
z toho úspěšně	5211	1927	3275
počet uchazečů umístěných po rekvalifikaci	3894	963	2361
<i>rekvalifikace zaměstnanců</i>			
počet zaměstnavatelů	39	14	23
počet zaměstnanců zařazených do rekvalifikací	350	68	194

Význam rekvalifikací musí být v souladu s potřebami trhu práce. Směřování prostředků APZ by se mělo v nejbližší době změnit tak, aby byl kladen větší důraz na další vzdělávání uchazečů o práci, a to i za cenu menšího počtu pracovních míst podporovaných z prostředků APZ, i když i tato místa zůstanou významným prostředkem při pomoci k návratu evidovaných uchazečů na trh práce. Konečným cílem aktivní politiky zaměstnanosti je zaměstnatelný uchazeč a ne pouze případně uměle vytvořená pracovní místa, která neplní svůj účel. Jistě není sporu o tom, že kvalifikovaný a odborně připravený uchazeč, který se umí orientovat na trhu práce, má mnohonásobně vyšší šanci najít pracovní uplatnění.

VI. PROGNOZA VÝVOJE TRHU PRÁCE V DALŠÍM OBDOBÍ

VI.1 Předpokládaný vývoj z celorepublikového pohledu a zejména v Ústeckém kraji (očekávané ovlivňující celorepublikové a „místní“ faktory)

V prvním pololetí roku 2003 očekáváme po lednovém nárůstu nezaměstnanosti, v dalším období její mírný pokles, a to zejména v 2. čtvrtletí 2003, kdy se projeví zahájení sezónních prací. Znovu se také začne projevovat vliv aktivní politiky zaměstnanosti, zejména v oblasti veřejně prospěšných prací. Lze také předpokládat, že v červnu dojde opět k mírnému zvýšení nezaměstnanosti v souvislosti s příchodem prvních absolventů na trh práce. Z vývoje nezaměstnanosti v uplynulých letech lze odvodit, že nezaměstnanost v následujícím období poklesne, a to zhruba o 0,8%.

Hlavní skupinu uchazečů budou i nadále tvořit dlouhodobě evidovaní uchazeči, absolventi a nekvalifikovaní uchazeči se základním vzděláním, kteří stále budou tvořit nejproblematictější skupiny uchazečů o zaměstnání, kterým bude nutno věnovat zvýšenou pozornost.

VI.2 Nejvíce ohrožené skupiny uchazečů o zaměstnání a situace v nejohroženějších mikroregionech

Hlavní skupinu uchazečů budou i nadále tvořit dlouhodobě evidovaní uchazeči, absolventi, nekvalifikovaní uchazeči se základním vzděláním a uchazeči s kumulací handicapů.

V nejohroženějších mikroregionech nelze očekávat žádné podstatné změny ve vývoji nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti v prvním pololetí nejspíš mírně klesne.

VI.3 Dvě varianty možného vývoje nezaměstnanosti

Tabulka VI/1 - Předpokládaný vývoj nezaměstnanosti v dalším období

očekávaný stav k	mírnější varianta		pesimističtější varianta	
	počet evidovaných uchazečů	míra nezaměstnanosti v %	počet evidovaných uchazečů	míra nezaměstnanosti v %
30.6.2003	73600	16,5	74800	17,0
31.12.2003	75200	17,1	78000	18,0

VII. Doporučení

1. Opakovaně jsme projednávali v Radě ředitelů úřadů práce Ústeckého kraje vytvoření **Vzdělávacího centra** pro zaměstnance našich úřadů, a to s možností jeho využití i pro celou severozápadní část Čech. Vůbec není problém s umístěním účastníků vzdělávání, které je nabízeno Krajským úřadem do jeho objektu v Mostě-Velebudicích. Rovněž tak máme v regionu dostatek kvalifikovaných lektorů pro vlastní výuku. Rozhodně by se celý systém vzdělávání našich pracovníků stal mnohem pružnější a využitelnější, neboť by odpadlo drahé a nesmyslně daleké a komplikované dojíždění do stávajících středisek na opačný konec republiky. Vzdělávání by probíhalo přímo na místě, nebo v nejbližším okolí a místní lektoři by byli schopni mnohem lépe reagovat na naše potřeby.

2. Pro lepší propagaci účinnosti nástrojů APZ a celého NAPZ zpracovat informační program na video, vydat sérii letáků, brožur a jiného vhodného materiálu, který by bylo možno využít při různých pracovních setkávání s našimi partnery a spolupracovníky doma i v cizině.